

Redegørelse nr. R 3 (9/10 2014)

Folketinget 2014-15

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Redegørelse af 9/10 14 om arktisk samarbejde.

(Redegørelse nr. R 3).

Udenrigsministeren (Martin Lidegaard):

INDLEDNING

Denne redegørelse om samarbejdet i Arktis ligger i forlængelse af lignende redegørelser udarbejdet i 2011-2013. Redegørelsen har til formål at orientere om fremgangen i det konkrete arbejde i Arktis med særlig vægt på det internationale samarbejde i regionen. Der er samtidig taget hensyn til regeringens årlige redegørelse om rigsfællesskabet, hvor hovedvægten er lagt på beskrivelse af problemstillinger, der er specifikke for Færøerne og Grønland eller relaterer sig til forholdet mellem Danmark og hhv. Færøerne og Grønland.

Den fortsatte globale interesse for Arktis er langsomt ved at ændre karakter. Hvor der tidligere primært var fokus på regionens udfordringer som følge af klimaforandringerne, ses der nu ligeledes en voksende interesse for de muligheder, som opstår i kølvandet på temperaturstigningen og isens smeltning. De nye muligheder i Arktis spænder over konkret erhvervsudvikling og forskning til forstærket værdi af samarbejdet mellem de arktiske stater.

Befolkningernes trivsel i Arktis er fortsat i centrum for Kongerigets – Danmark, Færøerne og Grønlands – arktiske strategi og indsats i regionen. Strategien bidrager til, at der ikke kun fokuseres på håndtering af regionens udfordringer, men også på udnyttelse af de nye potentialer og bæredygtig økonomisk vækst i Arktis.

Internationalt samarbejde om Arktis

Fra de arktiske kyststater (Canada, Kongeriget Danmark, Norge, Rusland og USA) er der stærk opbakning til Ilulissat-erklæringen fra 2008, der skal sikre, at de uenigheder, der måtte opstå i Arktis, løses på fredelig vis. Ilulissat-erklæringen er et godt fundament for det samarbejde, der er i sær Arktisk Råd. Generelt arbejder Kongeriget på at styrke samarbejdet i Arktis, men samtidig undgå overlap mellem regionale fora i Arktis, herunder Arktisk Råd, Barentsrådet, Østersøsamrådet mv. Ligesom de øvrige arktiske stater fastholdes det fra Kongeriget for indeværende, at Ukraine-konflikten og samarbejdet med Rusland om Arktis bør holdes adskilt. Det er derfor positivt, at der foreløbigt ikke er tegn på, at Rusland ønsker at bringe spændingerne fra Ukraine-krisen ind i det arktiske samarbejde. Regeringen arbejder for, at Arktis forbliver et lavspændingsområde. Situationen følges dog nøje.

Arktisk Råd er det primære forum for drøftelser af arktiske spørgsmål. De otte arktiske stater samarbejder om en bæredygtig udvikling i Arktis i tæt dialog med repræsentanter for

regionens oprindelige folk og med deltagelse fra en række internationale observatører, der får stadigt stærkere interesser i regionen, herunder på handelsområdet. Samarbejdet i Arktisk Råd er godt og konstruktivt og under fortsat udvikling. Canada har siden foråret 2013 varetaget formandskabet for Arktisk Råd. Kongeriget deltager i rådets arbejde som en samlet delegation og taler med én stemme på grundlag af løbende koordination mellem de tre rigsdele.

Når Canada afslutter sit formandskab for Arktisk Råd i foråret 2015, tager USA over. De amerikanske formandskabsprioriteter er endnu ikke præsenteret. I juli 2014 udpegede USA's udenrigsminister John Kerry en særlig repræsentant for Arktis, dels for at understrege Arktis' vigtighed i udenrigspolitikken, dels som forberedelse til det forestående formandskab for Arktisk Råd.

I regi af Arktisk Råd er der etableret en række arbejdsgrupper, der alle behandler spørgsmål vedrørende arktiske forhold – i overvejende grad med fokus på miljø, klima og havet. Herudover oprettes der også ad hoc task forces. For øjeblikket er der nedsat tre task forces, som fokuserer på hhv. forebyggelse af oliespild, videnskabeligt samarbejde samt reduktion af sod og metan. Task forcernes anbefalinger forventes at blive fremlagt på det kommende ministermøde i Arktisk Råd i foråret 2015.

Kongeriget udvider endvidere løbende samarbejdet med observatørerne i Arktisk Råd og andre interessenter. I marts 2014 indgik Danmark f.eks. et bredt funderet strategisk partnerskab med Japan, hvor mulighederne for samarbejde om arktiske spørgsmål blev nævnt.

EU vedtog på udenrigsministerniveau i maj 2014 rådskonklusioner, som bekræfter EU's ønske om et større engagement i Arktis. Derudover anerkendte EU de arktiske landes engagement og Arktisk Råds position som det primære forum for arktiske spørgsmål. Det er hensigten, at EU's fælles udenrigstjeneste og EU-Kommissionen inden udgangen af 2015 fremlægger et oplæg til en egentlig strategi for EU's fremtidige engagement i Arktis.

[Gennemførelsen af EU's optagelse som observatør i Arktisk Råd udestår fortsat, bl.a. som følge af WTO-sagen mellem Canada, Norge og EU om EU's sælforordning. WTO-sagens afgørelse i juni 2014 kan danne grundlag for en løsning på observatørspørgsmålet og samtidig sikre fortsat adgang for Grønlands sælprodukter til EU-markedet.]

Partnerskabet mellem EU på den ene side og Danmark og Grønland på den anden blev fornyet i foråret 2014 frem mod 2020. Trods generelle nedskæringer på EU's budgetter, fastlægger den nye rådsbeslutning et samlet indikativt rammebælebånd til Grønland på 217,8 mio. euro for perioden 2014-2020. Dette er positivt og i tråd med EU's interesse i Arktis. I december 2013 vedtog EU en ny ordning for forholdet til EU's oversøiske lande og territorier (OLT), herunder Grønland, med et moderniseret og effektiviseret samarbejde.

Rådet vedtog i juni 2013 en afgørelse om regler og procedurer med henblik på at gøre det muligt for Grønland at deltage i Kimberly-processens certificeringsordning. Europa-Parlamentet godkendte i februar 2014 forslaget, som dels sik-

rer en ny toldordning for overførsel af uslebne diamanter mellem Grønland, EU og tredjelande, dels udvider den EU-forordning, der regulerer EU's deltagelse i Kimberley-processen, så den også omfatter Grønland. Grønland er det første OLT-land, som deltager i Kimberley-processen.

I august 2013 indførte EU handelssanktioner mod Færøerne på sildefiskeri, da forhandlingerne blandt kyststaterne om fordeling af fiskekvoten ikke gav resultat, og Færøerne efter Kommissionens opfattelse tillod ikke-bæredygtigt fiskeri. Færøerne valgte at lægge sager an mod EU, bl.a. for brud på WTO-reglerne og havretskonventionen. I august 2014 blev handelssanktionerne ophævet og retssagerne frafaldet, efter at Færøerne og EU nåede til en forståelse om Færøernes fastsættelse af sildekvoten for 2014. Et tæt samarbejde mellem rigsdelen medvirkede til at nå frem til de positive resultater.

Det globale samarbejde om søfart og sejladsikkerhed i Arktis udvikler sig tillige positivt. I den Internationale Maritime Organisation (IMO) under FN forventes der i efteråret 2014 godkendt et internationalt bindende regelsæt for sejlads i polarområder – en såkaldt polarkode. Med polarkoden stilles skærpede krav til skibe, der sejler i polarområder, hvor der er særlige udfordringer.

De arktiske kyststater samarbejder desuden tæt om kontinentalsokkelprojektet under FN's havretskonvention.

Også i Nordisk Ministerråd er Arktis højt på dagsordenen. I 2014 blev der uddelt ca. 6,3 mio. kr. under Nordisk Ministerråds arktiske samarbejdsprogram til udviklingsprojekter med fokus på bl.a. bedre forhold for erhvervslivet, forskning og uddannelse og håndtering af klimaforandringerne. Samarbejdsprogrammet sluttede i 2014, men der arbejdes på et nyt, der skal gælde for perioden 2015-2017.

Danmark skal i 2015 varetage formandskabet for Nordisk Ministerråd, og Arktis vil udgøre en af de overordnede prioriteter. Denne prioritet ligger i tråd med anbefalingerne i Stoltenberg-rapporten fra 2009 om fremtidens nordiske samarbejde.

Under et møde i 2012 mellem Canada og Kongeriget blev der opnået politisk enighed om en aftale, der præcist fastlægger havgrænsen mellem Canada og Grønland på en strækning over 3.000 km. Aftalen skal undertegnes og ratificeres af parterne, inden den kan træde i kraft. Indtil da vil grænseaf-talen fra 1973 fortsat være gældende.

SPECIFIKKE SAMARBEJDSOMRÅDER

Forsvar

Forsvarets hovedopgaver i Arktis er militært forsvar af Grønland og Færøerne, overvågning, hævde og håndhævelse af suverænitet og for Grønlands vedkommende tillige varetage af blandt andet havmiljøforureningsbekæmpelse og havmiljøovervågning fra tre sømil og ud til 200 sømil opmålt fra basislinjen (den eksklusive økonomiske zone) samt opgaver inden for eftersøgning og redning (Search and Rescue, SAR). Udover disse opgaver varetager Forsvaret, gennem sin tilstedeværelse i og omkring Grønland og Færøerne, løsnin-gen af opgaver på vegne af andre myndigheder.

Analyse af Forsvarsministeriets opgaveløsning i Arktis

I december 2013 igangsatte regeringen en analyse vedr. styrkelse af Forsvarsministeriets opgaveløsning i Arktis. Analysearbejdet, som har deltagelse af Færøerne og Grønland, skal fastlægge, på hvilke områder og i hvilket tempo opgaveløs-

ningen og tilstedeværelsen i Arktis kan styrkes og eventuelt justeres. Således skal analysen behandle alle ministerområ-dets nuværende opgaver i Arktis samt eventuelle nye, som analysen måtte identificere. Det hidtidige analysearbejde har allerede vist, at der er mange potentielle samarbejdsmulighe-der på tværs af såvel rigsfællesskabet som centraladministra-tionen. Derudover har analysearbejdet synliggjort sammen-hængen mellem den fremtidige erhvervsudvikling i Grøn-land, herunder i form af øget sejlads, og den fremadrettede forsyntning til løsningen af Forsvarets opgaver, eksempelvis beskyttelse af havmiljøet og eftersøgnings- og redningstjene-ste.

Analysen skal resultere i konkrete anbefalinger vedrøren-de ministerområdets fremadrettede kapaciteter i Arktis. An-befalingerne skal prioriteres og vurderes i en udenrigs-, for-svars- og sikkerhedspolitisk kontekst. Som en del af analysen skal de konkrete muligheder for at samarbejde med andre myndigheder behandles, ligesom mulighederne for i øget omfang at inddrage befolkningerne i Grønland og på Færøer-ne, at indgå i bi- eller multinationalt samarbejde i Arktis samt perspektiverne for rekruttering fra den grønlandske og færø-ske befolkning til Forsvaret skal undersøges.

Afslutningsvis skal analysen og dens konklusioner og an-befalinger dokumenteres i en rapport, der færdiggøres inden udgangen af 2014. Sideløbende med analysen bliver der i 2014 gennemført forsøg med bl.a. satellitter og droner med henblik på at afdække, i hvilket omfang moderne teknologier kan bidrage til at styrke opgaveløsningen i Arktis.

Forsvarets indsats i Arktis

Arbejdet med etableringen af en arktisk beredskabsstyrke, der kan supplere Forsvarets nuværende operative indsats i Arktis samt bistå beredskabet i Grønland, er i fortsat udvik-ling. Der er i 2014 udarbejdet en foreløbig plan for ledelse og indsættelse af Arktisk Beredskabsstyrke. Derudover planlæg-ges der forsøg med kommunikationssystemer, som vil styrke fremtidig indsættelse af Arktisk Beredskabsstyrke.

Arktiske spørgsmål behandles tillige i regi af det nordiske forsvarssamarbejde NORDEFECO, idet der her dog er enighed om, at de primære internationale fora for dialog i Arktis er Arktisk Råd og Arctic Five (de fem arktiske kyststater).

I det nordiske samarbejde på beredskabsområdet (Haga-samarbejdet) blev det besluttet på det seneste nordiske mini-stermøde i Oslo den 27. maj 2014, at der med baggrund i om-kostningseffektive tiltag udvikles fælles nordiske beredskabs-moduler, som kan indsættes internationalt og i forhold til ka-tastrofer i kolde områder, herunder i den nordiske og arktiske region. Modulerne forventes indmeldt i EU's pulje for kata-stroferespons, der samtidig bidrager finansielt med tilpasnin-gen af de fælles beredskabsmoduler.

Havmiljørisikoanalysen

Det følger af Aftale på Forsvarsområdet 2013-2017, at der i samarbejde med Grønlands Selvstyre skal udarbejdes en risi-koanalyse for havmiljøet i og omkring Grønland, bl.a. med fokus på skadelige påvirkninger af havmiljøet. Resultatet skal forelægges forligskredsen inden udgangen af 2014. Risi-koanalysen skal give et fælles billede af de samlede risici i re-lation til havmiljøet i og omkring Grønland og skal danne grundlag for politiske og administrative drøftelser om, hvor og hvordan det fremtidige havmiljøberedskab skal placeres og dimensioneres.

Øvelsesvirksomhed

I regi af Arktisk Råd gennemførte Forsvaret i 2013 ligesom i 2012 en eftersøgnings- og redningsøvelse ud for Grønlands nordøstkyst – SAREX Greenland Sea 2013 med deltagelse fra Canada, Island og USA. Øvelsen tog udgangspunkt i erfaringerne fra eftersøgnings- og redningsøvelsen i 2012. I slutningen af oktober 2014 afholdes en stabsøvelse for Arktisk Kommando i samarbejde med Grønlands Selvstyre med henblik på at træne hovedkvarterets evne til at indsætte og lede Arktisk Beredskabsstyrke. Denne øvelse vil blive fulgt op af en større eftersøgnings- og redningsøvelse i 2015, hvor enheder fra myndigheder på tværs af rigsfællesskabet vil blive indsat i området omkring Nuuk.

Redningscentralen i Nuuk

Det nuværende Maritime Rescue Coordination Center (MRCC) i Nuuk og det nuværende Air Rescue Coordination Center (ARCC) i Kangerlussuaq er fra [1. oktober 2014] samlet i et Joint Rescue Coordination Center (JRCC) og placeret som en integreret del af Arktisk Kommandos hovedkvarter i Nuuk, hvilket effektiviserer den samlede ledelse af redningsaktionerne. Politiet i Grønland vil fortsat koordinere sin søredningsindsats fra politiets vagtcentral i Nuuk eller lokalt. Koordinering af søredningstjenesten uden for basislinjen vil blive varetaget af JRCC Nuuk. Der vil blive etableret en forbindelsesfunktion ved både Politimesteren og JRCC Nuuk, hvilken kan bemandes efter behov.

Søfart og sejladsikkerhed

Der har generelt været en stigning i den samlede sejladsaktivitet i de grønlandske farvande frem til 2010, hvorefter der er set et jævnt fald. For krydstogtskibe har udviklingen dog været mere jævn og generelt svagt stigende i de seneste ti år. Naalakkersuisut fremlægger på efterårssamling 2014 et forslag om nedsættelse af krydstogtspassagerafgiften, så den kommer på niveau med den tilsvarende afgift i Island.

Miljøministeriet (ved Geodatastyrelsen) varetager søopmåling og søkortlægning af de grønlandske og færøske farvande. I henhold til aftalen fra 2009 med Naalakkersuisut skal alle søkort over den sydvestlige del af Grønland nyoprettes inden udgangen af 2018. Forsvaret udfører søopmålingsopgaven for Geodatastyrelsen. Et kommende nyt skibskoncept forventes at øge fleksibiliteten og udvide det geografiske område, hvor det er muligt at foretage søopmåling. Der er foretaget test af dele af det nye koncept i Grønland i april 2014 med et tilfredsstillende resultat.

I 2014 underskrev Geodatastyrelsen og Naalakkersuisut en hensigtserklæring (MoU) med de øvrige nationale kortlægningsmyndigheder i Arktis om samarbejdet om udviklingen af en arktisk infrastruktur for geografiske data (Arctic Spatial Data Infrastructure – Arktisk SDI). Den første fælles webservice med digitalt integrerede kortdata fra de otte arktiske lande er planlagt til at blive offentlig tilgængelig i efteråret 2014. Arktisk SDI skal understøtte opgaverne i Arktisk Råds arbejdsgrupper samt i offentlig forvaltning og i uddannelsessektoren, bl.a. inden for miljø og natur, forureningsbekæmpelse, beredskab, bæredygtig udvikling mm.

I IMO fortsætter Søfartsstyrelsen forhandlingerne om regler for skibe, der sejler i polaregne (IMO's Polarkode). De omfatter bl.a. skibes udformning, udstyr og besætningernes kompetence. Den tekniske del af koden forventes vedtaget i IMO i efteråret 2014, mens miljødelen forventes vedtaget i foråret 2015. Polarkoden forventes tidligst at kunne træde i kraft i 2017.

I medfør af lov om ændring af søloven og en række øvrige love, som Folketinget vedtog i 2013 (Lov nr. 618 af 12. juni 2013), samarbejder Erhvervs- og Vækstministeriet ved Søfartsstyrelsen bl.a. med Grønlands Selvstyre om at styrke sejladsikkerheden i grønlandsk farvand. Loven skal sættes i kraft i Grønland ved kongelig anordning, efter at Inatsisartut har behandlet anordningen, og Selvstyret har afgivet udtalelse. Inatsisartut behandler sagen på efterårssamling 2014. Det er i den forbindelse vigtigt for Naalakkersuisut, at de konkrete regler tager hensyn til ønsket om en fortsat udvikling af turismen i Grønland.

Med henblik på at styrke informationen til skibe i arktiske farvande og dermed deres mulighed for at planlægge og koordinere sejlads arbejder Søfartsstyrelsen med udvikling af et nyt informationssystem, ArcticWeb. Systemet skal udvikles bl.a. på baggrund af erfaringer fra tidligere SAREX øvelser og samarbejde med krydstogtorganisationer og er rettet mod brugere i form af skibe og organisationer. Skibe vil med systemet bedre kunne foretage risikovurderinger. Systemet forventes yderligere udviklet i de kommende år, bl.a. i et samarbejde med Geodatastyrelsen under Danmarks formandskab for Nordisk Ministerråd i 2015.

Miljø og Natur

Beskyttelsen af den arktiske natur skal ses i sammenhæng med den traditionelle udnyttelse af naturressourcer i Arktis, herunder fiskeriressourcer og havpattedyr. Det gælder også for Grønland og Færøerne, som har kompetencen for deres respektive naturforvaltning under hensyn til de forpligtelser, der følger af internationale aftaler, som er bindende for Kongeriget. Der er derfor et tæt samarbejde i Kongeriget inden for relevant internationalt og regionalt naturforvaltningsarbejde.

Desuden samarbejdes der i regi af Arktisk Råd om monitoring af biodiversiteten i Arktis. Kongeriget har i den forbindelse rollen som medformand for det arktiske biodiversitets monitoringsprogram CBMP (Circumpolar Biodiversity Monitoring Programme) sammen med USA. Samtidig arbejdes der i regi af Arktisk Råd med opfølgning af politiske anbefalinger fra det arktiske biodiversitets assessment (ABA), som blev udgivet af Arktisk Råd i 2013.

Kongeriget er tillige omfattet af Ramsar-konventionen om beskyttede vådområder med særlig betydning for fugle, hvor der samarbejdes internationalt, herunder i nordisk og nordisk-baltisk regi.

Der har de senere år været drøftelser mellem de fem arktiske kyststater om et styrket fiskerisamarbejde i højsødelen af Det Arktiske Ocean. Klimaforandring kan med årene muliggøre kommercielt fiskeri i området, og de arktiske stater ønsker at sikre, at der er tilstrækkelig viden på området, samt at der ikke i fremtiden indledes fiskeri, hvor der ikke foreligger en forvaltningsaftale.

Grønland har overtaget kompetencen på miljøområdet på land og på havmiljøområdet på grønlandsk søterritorium, dvs. ud til tre sømil fra basislinjen, samt kompetencen for naturbeskyttelse og råstofrelateret miljøbeskyttelse. Havmiljøområdet med undtagelse af råstofrelaterede havmiljøforhold uden for grønlandsk søterritorium er fortsat dansk kompetence. Miljøministeriet har igangsat et arbejde med at opdatere havmiljølovgivningen uden for søterritoriet.

Miljøstøtteordningen for Arktis, DANCEA (Danish Cooperation for Environment in the Arctic), er et bærende og samlende element for Kongerigets internationale arktiske miljø- og natursamarbejde i Arktisk Råd, der gennem lang-

sigtede monitoringsprogrammer bidrager med oplysninger til brug for det internationale arbejde med miljø- og naturregulering. Der er på finansloven for 2014 afsat 24 mio. kr. til ordningen.

Kongeriget deltager aktivt i en række internationale samarbejder om miljøet i Arktis, herunder i Arktisk Råd. Målinger i Grønland og på Færøerne viser, at der er et stort behov for global miljøregulering, og at global regulering hjælper, men at fortidens forurening er mange år om at forsvinde. Monitoringen af forurenende stoffer i Arktis har vist sig at være brugbar til at vurdere globale miljøaftalers effektivitet. Global forurening som vedvarende organiske miljøgifte (POP'er) og radioaktivitet måles i dyr og planter i Arktis, og i 2015 fremlægges resultaterne af overvågningen, som vil omfatte både de gamle POP'er og nye forurenende stoffer samt radioaktive stoffer i økosystemerne i Arktis. Desuden færdiggøres en ny sundhedsvurdering i 2015, hvor viden om forureningens effekter på befolkningen fremlægges.

Udledningerne af sodpartikler fra transport, energiproduktion og skov- og græsbrande bidrager til en hurtigere afsmeltning af indlandsisen i Arktis, da sodpartiklerne lægger sig på indlandsisen, som dermed i større udstrækning absorberer sollys. Metangas bidrager også til afsmeltning af indlandsisen og klimaforandringer gennem temperaturstigninger. Efter et møde mellem de arktiske miljøministre i 2013 blev der nedsat en task force, der skal undersøge mulighederne for forskellige forvaltningsmæssige arrangementer til reduktion af udslip af sod og metan i de arktiske lande. På baggrund af dette arbejde vil Arktisk Råd fremlægge en rapport om sod, metan og ozon til ministermødet 2015.

Som et konkret eksempel på fælles forvaltning i rigsfællesskabet vil en dansk/grønlandsk styregruppe i 2014/2015 komme med forslag til forvaltningstiltag til beskyttelse af særligt sårbare havområder ved Grønland.

Arktisk Råd har igangsat en ny tværgående indsats, AACA (Adaptation Action for a Changing Arctic), hvor miljø, klima, natur- og socioøkonomiske ændringer beskrives for at vurdere udfordringer og muligheder for regionerne. Der udarbejdes både en arktisk vurdering samt tre regionale vurderinger i forbindelse med afslutningen af det amerikanske formandskab i 2017. De tre pilotregioner er Barentsregionen, Baffinbugten/Davisstrædet og Beaufort Chukchi. Grønland og Danmark deltager sammen med Canada i det regionale samarbejde i Baffin Bay/Davisstrædet.

Naalakkersuisoq for miljø og natur og uddannelses- og forskningsministeren har i august 2014 indgået en aftale om DCE's rådgivning og anden opgavevaretagelse over for de grønlandske myndigheder vedr. miljøbeskyttelse på råstofområdet i Grønland. Aftalen dækker perioden 2015-2019 og er udtryk for en fortsættelse af det tætte samarbejde på råstofområdet.

Klima og energi

I foråret 2014 udgav FN's internationale klimapanel en rapport om det naturvidenskabelige grundlag for vurderingen af klimaændringer. Klimaændringer i Arktis har en fremtrædende plads i rapportens sammenfatning, og det fremgår bl.a., at Grønlands indlandsis har tabt masse i de to seneste årtier, at faldet i havisens udbredelse er fortsat, og at snedækkets udbredelse på den nordlige halvkugle er blevet mindre. Klimapanelets femte samlede rapport offentliggøres i København den 2. november 2014.

Klima-, Energi- og Bygningsministeriet deltager i samarbejde med Miljøministeriet, Grønlands Selvstyre og Færøer-

nes Hjemmestyre i klima- og miljøsamrådet under AMAP-arbejdsgruppen (Arctic Monitoring and Assessment Programme) i Arktisk Råd, som via videnskabeligt baserede rapporter spiller en betydelig rolle i at belyse arktiske klima- og miljøproblemstillinger og skabe internationalt fokus på disse.

Derudover indgår DMI og GEUS i forskningsprojekter i både dansk og europæisk regi med fokus på udviklingen i arktisk havis, havmiljøet og Grønlands indlandsis. Formålet er bl.a. at klarlægge økonomiske og sociale virkninger af klimaforandringerne i Arktis.

Medlem af Naalakkersuisut for erhverv, råstoffer og arbejdsmarked og klima-, energi- og bygningsministeren underskrev i august 2014 en ny femårig aftale om rådgivning og anden opgavevaretagelse på råstofområdet i Grønland. Aftalen regulerer omfanget og indholdet af den geologiske rådgivning, som GEUS yder mod betaling, efter at Grønlands Selvstyre overtog råstofområdet i 2010. Samarbejdet på råstofområdet mellem de grønlandske råstofmyndigheder og GEUS – både i forbindelse med olie- og mineralefterforskning – fortsætter hermed i perioden 2015-2019. Det indgår i aftalerne, at GEUS vil understøtte opbygning af geologiske kompetencer og viden i Grønland, bl.a. i GeoSurvey Greenland, som Inatsisartut behandler lovgrundlaget for til Inatsisartuts efterårssamling 2014.

Kontinentalsokkelprojektet

Kongeriget har den 26. november 2013 indleveret videnskabelig dokumentation til Kommissionen for Kontinentalsokkellens Grænser (CLCS) for det fjerde af i alt fem krav på kontinentalsokkel omkring Færøerne og Grønland. Det fjerde krav dækker et område nordøst for Grønland på ca. 62.000 km² uden for 200 sømil fra Grønlands kyst mellem Grønland og Svalbard (Norge). Der er overlap mellem Kongerigets og Norges kravsområder, og der skal gennemføres forhandlinger med Norge om herom, når CLCS har behandlet Kongerigets delsubmission.

Der udestår herefter alene et krav på et område nord for Grønland, inkl. Nordpolen. Udkast til kravfremsættelse forventes at kunne foreligge inden årets udgang. Det forventes tilsvarende, at der skal gennemføres forhandlinger om overlappende krav i forhold til Canada, Rusland og Norge i dette område, når de respektive landes delsubmissioner er indleveret og behandlet af CLCS.

CLCS afsluttede i marts 2014 behandlingen af Kongerigets krav i området nord for Færøerne med en positiv anbefaling. I dette område er der overlappende krav med Norge og Island. Der blev dog allerede i 2006 aftalt en delingsformel, som skal anvendes ved den endelige grænsedragning, når alle tre staters krav er indleveret og færdigbehandlet af CLCS.

En omfattende dokumentation fra mange stater afventer behandling af CLCS, og det er derfor vanskeligt at forudsige, hvornår behandlingen af Kongerigets øvrige krav er afsluttet.

Erhvervsamarbejde

En grønlandsk-dansk arbejdsgruppe vedrørende erhvervsamarbejde og kommercielle investeringer i Grønland blev nedsat i 2013. Arbejdsgruppen skal inden for rammerne af selvstyreordningen komme med forslag, der kan fremme det kommercielle samarbejde for erhvervslivet i Grønland og Danmark, og som kan bidrage positivt til erhvervsudviklingen i Grønland på kommercielle vilkår. Arbejdsgruppen søger at kortlægge nye erhvervmæssige muligheder og afdække barrierer for erhvervsinvesteringer i Grønland på kom-

mercielle vilkår. Arbejdsgruppens rapport forventes færdig i efteråret 2014.

Det canadiske formandskab for Arktisk Råd søsatte i 2014 et initiativ om erhvervsudviklingen i regionen, hvilket har stået højt på Canadas prioritetsliste for udviklingen i Arktis. Med etableringen af Arctic Economic Council (AEC) vil Arktisk Råd skabe bedre rammer for samarbejde mellem de arktiske stater på erhvervsområdet under hensyn til befolkningen og miljøet. AEC fungerer som et selvstændigt forum uden for Arktisk Råds virke. Det er sammensat af repræsentanter fra virksomheder og erhvervsorganisationer fra de otte arktiske stater samt med deltagelse fra de oprindelige folks organisationer. AEC skal facilitere en tæt dialog på erhvervsområdet med mulighed for at dele best practices, indgå nye partnerskaber, håndtere fælles udfordringer mv. Endvidere har AEC mulighed for at stille konkrete forslag direkte til Arktisk Råd og kan derved agere i samspil med det politiske niveau.

I det første, etablerende møde i AEC afholdt i september 2014 i Canada deltog Dansk Industri og Danmarks Rederiforening. Fra både grønlandsk og færøsk side er der udtrykt ønske om at deltage i det fremtidige arbejde i AEC. AEC forventes at skulle dække mange forskellige erhvervsområder, hvorfor der er lagt op til skiftende repræsentanter, således at de mest relevante aktører deltager.

Sundhedssamarbejde

Grønland deltager i arktiske og nordiske arbejdsgrupper og mødefora på sundhedsområdet. Der er fortsat fokus på og deltagelse i samarbejdet på forebyggelsesområdet. Grønland deltager i det nordiske helseberedskabsamarbejde, og der arbejdes på at sikre et bredt netværk af samarbejdspartnere til håndtering af akutte situationer såsom katastrofer og evakueringer.

Grønland deltager desuden i Svalbardgruppen, hvor Danmark også er medlem. Beredskabet udvikles løbende gennem samarbejdsaftaler med nordiske og arktiske partnere om sundhedsydelse i akutte situationer.

En række grønlandske myndigheder, herunder Departement for Sundhed og Infrastruktur under Grønlands Selvstyre og det grønlandske sundhedsvæsen deltog i SAREX-øvelsen 2013. Det grønlandske sundhedsvæsen var bl.a. inddraget i visitation til videre behandling. Sundhedsstyrelsen samarbejder med de grønlandske sundhedsmyndigheder i forbindelse med SAREX-øvelserne, og Sundhedsstyrelsen indgår i den nationale operative stab (NOST).

Forskningsmæssigt er der fokus på samarbejde med andre lande i det cirkumpolare område inklusiv Danmark, særligt med de nordlige dele af Canada og Norge samt Alaska, idet mange geografiske og socioøkonomiske forhold er relativt ensartede.

Styrelsen for Sundhed og Forebyggelse under Grønlands Selvstyre arbejder på at fortsætte etableringen af et Arktisk Transatlantisk netværk, der omhandler forskning, udvikling og implementering af telemedicin. Målet med projektet er at skabe et strategisk forskningsnetværk om telemedicin i den arktiske og nordvestatlantiske region mellem USA, Danmark og Grønland (Arctic Transatlantic Telehealth Research Network, ATTRN) og at designe forskningsprojekter og identificere udfordringerne om implementering af telemedicin i Grønland.

Politisamarbejde

Grønlands politi er i direkte kontakt med bl.a. Canadas sikkerheds- og politimyndigheder, herunder Royal Canadian Mounted Police. I maj 2014 blev der taget initiativ til at undersøge mulighederne for samarbejde med USA's forbunds-politi (FBI) vedr. gensidig erfaringsudveksling om politiarbejde i Arktis. Samarbejdet med USA er allerede tæt i forhold til Thulebasen i Nordgrønland, hvor både Kongeriget's myndigheder og amerikanske myndigheder er til stede. Endelig er der etableret god kontakt mellem Grønlands Politi og US Air National Guard, der i sommerhalvåret flyver operationer fra Kangerlussuaq. Det giver mulighed for, at Grønlands Politi som myndighed med ansvar for lokalredning kan trække på enheder fra Air National Guard, som er til stede i området, hvis der er behov for det. Det vil umiddelbart særligt kunne være aktuelt vedrørende indsættelse af politistyrker i forbindelse med redningsaktioner på Indlandsisen.

For så vidt angår Færøerne arbejdes der aktuelt på en regional samarbejdsaftale om informationsudveksling med Islands Politi, som forventes underskrevet på et møde i Island i oktober 2014.

Der er ikke formaliserede aftaler, der særligt vedrører politiets samarbejde med myndigheder i de øvrige arktiske lande.

Forskning

Forum for Arktisk Forskning blev officielt lanceret i december 2013 og holdt sit første møde i maj 2014. Forummet udgør et koordinerende organ for de centrale danske aktører (universiteter og forskningsinstitutioner) og interessenter (myndigheder) inden for arktisk forskning med henblik på, at opnå bedre effekt af de anvendte ressourcer på området. Forum for Arktisk Forskning har ikke formel beslutnings- eller rådgivningskompetence, men skal aflevere en årlig redegørelse til uddannelses- og forskningsministeren med anbefalinger og indstillinger til nye tiltag. Forummet, der består af 14 medlemmer og tre observatører, er etableret for en treårig periode med mulighed for forlængelse. Forummet mødes op til tre gange om året og sekretariatsbetjenes af Polarsekretariatet i Styrelsen for Forskning og Innovation under Uddannelses- og Forskningsministeriet. Repræsentanter fra Færøerne og Grønland deltager i forummet.

Der er derudover afsat 3,0 mio. kr. årligt i 2015-17 til fornyet tilskud til Arktisk Universitet (UArctic), som er en netværksorganisation for videregående uddannelse og forskning på tværs af de arktiske lande.

Som en opfølgning på Aftale på Forsvarsområdet 2013-2017 er der desuden givet tilskud til DTU-Space, så DTU-Space kan indgå i et samarbejde med Forsvaret om mulige fælles satellitløsninger i Nordgrønland. Satellitovervågning er bl.a. et afgørende redskab i moderne klimaforskning, men det kan også understøtte andre forskningsgrene afhængig af satellitens funktioner. I Nordisk Ministerråd har Nordforsk iværksat et fælles nordisk-arktisk forskningsprogram. Initiativet vil løbe i perioden 2014-2018.

Hermed slutter redegørelsen.
